

Albert Vojtěch

Strukturní dvojznačnosti založené na gramatické neurčitosti *ing*ového slovesného tvaru v postavení podmětu / Structural ambiguity based on the grammatical indeterminacy of the *ing*-nonfinite form in subject position

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, srpen 2014, 58 stran + příloha

Posudek oponenta

Bakalářská práce Alberta Vojtěcha si klade za cíl najít případy možné strukturní dvojznačnosti –*ing*ového tvaru v podmětovém členu v korpusu BNC (specifikace cíle v úvodu?).

V teoretické kapitole je dvojznačnost definována jako vlastnost věty být interpretována více než jedním způsobem. „*Insufficient clues available for the intended interpretation*“ nebo jako inherentní vlastnost jazykového systému. Jak je specifikován vztah mezi dvojznačností a vágností (str. 11 - dle definice na str. 13 je vágnost zahrnuta). Vedle vět s *garden path* klasifikuje autor dle Lyonse (1977) dvojznačnost dle jazykových rovin a uvádí příklady na dvojznačnost lexikální, gramatickou a fonologickou. Jaké dvě podkladové struktury má věta na str. 15 *They passed the port at midnight?*

Kromě této nevyhraněnosti je podmínkou vzniku dvojznačnosti také shoda, resp. nevyhraněnost tvaru v čísle a neutrální charakter anglického slovesa z hlediska tranzitivity (potencialita), a rovněž absence determinátoru (odkud čerpá autor tento faktor – literatura?). Část 2.2 je věnována ne/rozlišování gerundia a participia v gramatickém popisu (jak je myšleno na str. 20 – *no premodifier appears?*), čerpajícímu zejména z Duškové a kol.: v iniciální pozici –*ing*ový tvar představuje buď modifikátor podmětu nebo jeho řídicí člen (2.2.3). V pasážích založených na *Mluvnici současné angličtiny* nejsou doslovné překlady citovány (např. str. 23 poslední odstavec + obecně vynechání členů v citovaných příkladech), a místy obsahují nepřesné (nepochopené) překlady, např. na str. 24, 3. odst.– mluví se o gerundiu nebo přísudku? Co ilustruje příklad (25) na str. 24? Vynecháno „v preverbální pozici“, na str. 22 *the gerund in the function of the premodifying substantive?* (Dušková str. 577).

Sběr příkladů byl rozdělen do dvou kroků. Nejprve bylo shromážděno 25 prvních příkladů kombinace –*ing* tvar + obecné jméno a sloveso, které jsou popsány 4.1 (logičtější by bylo zařazení za 3.1). Str. 27 – je *outwit* doplněk předmětu (př. 1)? Ve vzorku převažovala gerundia, často ve funkci premodifikátoru, projevil se také vliv shody v čísle na interpretaci. I když autor omezení pro vznik dvojznačnosti vyjmenovává už na str. 16-17, v prvotním vzorku je nereflektuje – z jakého důvodu? Jakému údaji z tabulky 4 (str. 30) odpovídá číslo 15 v tabulce 5 na str. 31? Dalším faktorem, který je zkoumán, je tranzitivita a sémantická slučitelnost větných členů. Z celkového počtu 16(?) je 7 pouze tranzitivních. Kolik případů z celku je tedy dvojznačných?

Na základě této předběžné sondy autor upravuje korpusový dotaz (popsán v 3.2) tak, aby obsahoval jen tvary nerozlišené číslem (préterita, futurum a modální tvary). Získal tak 345 řádků, z nichž po vyloučení gerundií ve funkci premodifikátoru a ostatních nepřislušných

konstrukcí zůstalo 120 příkladů, ze kterých pro práci použil 100. U nich se následně zaměřuje na tranzitivitu slovesa (definovanou ve slovníku) a sémantickou slučitelnost interpretace - stanoví si tak algoritmus pro posouzení vlivu těchto faktorů – nejprve tranzitivita, následně sémantická slučitelnost. V celku našel menší převahu gerundií (53%) – předcházelo toto určení formy dalším krokům či nastaly problémy s identifikací? 45% získaných příkladů je z hlediska tranzitivity neutrálních. Nejasná formulace pod tabulkou str. 37: u gerundia jde ve 2/3 příkladů o tranzitivní slovesa, neobjevila se intransitiva – jak lze vysvětlit tvrzení, že „*the object has to be always present in the gerundial construction*“ na str. 37? *This also implies that if the verb in gerundial construction allowed for both transitive and intransitive use, it had to be and was always used transitively.* Nesouvisí to s formulací dotazu? Ovlivnilo by zjištění ze str. 41 (O deletion) klasifikaci? Ve zbývajících třiceti případech jde o jiné faktory (např. koreference). Jak je tomu u příkladu (21), co je *complementation of the predicate?* (str. 44). V poslední skupině (kolik má členů?) najdeme případy, kdy je dvojznačnost ve větě zachována.

I přes zmíněné dotazy a připomínky konstatuji, že si autor se zadaným úkolem poradil. Po úvodních formulačních nejasnostech (např. popis cíle) předkládá práce poctivě zpracovanou materiálovou studii, ve které autor dokazuje, že je schopen pracovat systematicky i s obtížnějšími gramaticko-sémantickými koncepty (např. valence, lexikalizace). Z jazykového hlediska se opakují chyby zejména v neužívání determinátorů, formální prezentace je na dobré úrovni.

Poznámky k jednotlivostem:

stejný citát ze Smolky (2012) se opakuje na str. 11 a pak v závěru (str. 52).

Str. 10 – *presumption to find similar results,*

Psaní velkých písmen (Ibid.), názvy kapitol (např. str. 11)

Str. 15 – *we will have to regard to what extend is grammatical homonymy matched by ...*

Str. 16-17 - *... the main absence of articles is favourable*

Str. 15 – špatné číslování příkladů

Str. 23 - první odstavec ve 2.2.3

Str. 28 - *the fact, that*

Jde na str. 46 o interpretaci gerundiální *gathering of Lustreware?*

Neuvádí se procenta v tabulkách, odkazy na appendix na dle čísel, ale identifikačních čísel korpusových (např. str. 43), znemožňují dohledání. V textu někde chybí zcela (str. 46, př. 29).

Název práce – *v postavení podmětu* – jde vždy striktně o podmět?

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Alberta Vojtěcha kritéria kladená na bakalářské práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 27. srpna 2014